Udvalget for Børn og Ungdom - 2022-2025 08-03-2022

Punkt 6: BU - Ordblindeindsatsen i Lejre Kommune

22-001330

Resumé

I Budgetaftalen 2022-2025 er der vedtaget en indsatsgaranti for elever med diagnosticeret ordblindhed i skolerne i Lejre Kommune.

Her fremlægges forslag til organisering samt indhold, som vil sikre en ensartet og kvalificeret indsats for ordblinde elever i grundskolen.

Indstilling

Direktionen indstiller:

1. at forslaget til ændring af ordblindeindsatsen i Lejre Kommune sendes i høring i Handicaprådet.

Beslutningskompetence

Udvalget for Børn & Ungdom

Sagsfremstilling

Det fremgår af Budgetaftalen 2022-2025, at der skal sikres:

”En målrettet indsats for at sikre, at elever hjælpes tidligt og med de rette tilbud, herunder at der skal være en systematisk screening og tilbud om IT-rygsæk. Vi indfører derfor en ”indsatsgaranti” over for elever med en diagnosticeret ordblindhed. Det betyder helt konkret, at fra det tidspunkt, hvor en elev er testet ordblind, skal skolelederen sikre, at der inden for fire uger iværksættes en handleplan. Udvalget for Børn & Ungdom skal forelægges en nærmere plan for dette”.

I Lejre Kommunes skolevision "At Turde satse" står der, at:

"Vores børn og unge skal have et solidt personligt og fagligt ståsted. Folkeskolerne i Lejre Kommune skal danne og uddanne unge mennesker, lige meget hvem de er."

En arbejdsgruppe med repræsentanter fra skolernes ledelser foreslår, at organiseringen af ordblindeindsatsen ændres ved, at der ansættes to medarbejdere til arbejdet med ordblindeindsatsen. Dette er yderligere beskrevet i bilag til sagen.

Forslaget har til formål at sikre en ensartet og kvalificeret indsats for elever med ordblindhed i grundskolen i Lejre Kommune. Dette anbefales indført ved en ressourcelærerfunktion

målrettet elever med ordblindhed, forældre til elever med ordblindhed samt lærere, der underviser elever med ordblindhed i Lejre Kommune på alle klassetrin fra 0.-9. klasse.

Ressourcelærerne ansættes på en af skolerne og har dennes skoleleder som nærmeste leder. Hver ressourcelærer har ansvar for ordblindeindsatsen på 4 skoler, som de fordeler deres arbejdstid på. Ressourcelærerne skal tilgodese alle elever med ordblindhed fra 4.-9. klasse samt være med til at undervise de elever i indskolingen, der viser tegn på ordblindhed. Dertil vil de have et tæt samarbejde med forældre, lærere og læsevejledere.

Indsatsens primære målgruppe er elever i Lejre Kommunes folkeskoler med diagnosen ordblindhed. Eleverne har alle store læse- og skrivevanskeligheder, som forhindrer dem i at deltage i undervisningen på niveau med de andre elever i klassen. Eleverne scorer generelt lavere karakterer ved test og prøver i folkeskolen og har ofte sværere end deres jævnaldrende ved at gennemføre en ungdomsuddannelse uden hjælp fra IT-hjælpemidler, deres bagland eller uddannelsesinstitutionen.

Gennemsnitligt er der (på landsplan) i hver skoleklasse 1-2 elever, som får diagnosen ordblindhed i løbet af deres skoletid. Målet er, at alle elever med ordblindhed er diagnosticeret ved slutningen af 3. klasse.

Nationale erfaringer viser, at ordblinde børns afkodningsvanskeligheder kan forebygges og reduceres væsentligt gennem en forstærket tidlig indsats. På skolerne er der løbende indsatser målrettet elever med ordblindhed, men det kan gøres bedre og mere ensartet. De fleste elever med ordblindhed kan hjælpes med en særlig fokuseret indsats og med støtte fra forskellige teknologiske hjælpemidler, som eleven hjælpes til at kunne anvende.

En væsentlig del af udfordringen i arbejdet med ordblinde er diagnosticeringen. De to ressourcelærere vil derfor have et særligt fokus på at sikre præcis diagnosticering.

Det er Lejre Kommunes mål, at elever med ordblindhed skal identificeres så tidligt som muligt. Ved mistanke om at eleven er ordblind, er der mulighed for at screene eleven yderligere. Diagnosen ordblindhed kan dog tidligst stilles i slutningen af 3. klasse, da eleven først skal have haft rig mulighed for at lære at læse.

Udover muligheden for ordblindetest fra 3. klasse introduceres også en national test for elever i 0. klasse fra 1. maj 2022. I forlængelse af denne test kan der arbejdes med elevens særlige sproglige forudsætninger, og via denne tidlige indsats kan elever med ordblindhed støttes i anvendelse af hensigtsmæssige læsestrategier og kompenserende IT-redskaber, der kan være med til at muliggøre, at elever med ordblindhed, trods deres ordblindeudfordringer, får de bedst mulige forudsætninger for læring i alle fag.

Den nye indsats erstatter det eksisterende særlige undervisningstilbud, der har haft til huse på Bramsnæsvigskolen. Dette tilbud nedlægges.

I medfølgende notat til sagen er den konkrete indsatsplan og indsatsgaranti beskrevet yderligere.

Implementeringen af forslaget vil blive evalueret i skoleledergruppen årligt, samt i den årlige kvalitetsdialog med skolerne, og der vil være et særligt fokus på at:

- Følge elever med ordblindheds læse- og skriveudvikling og trivsel gennem test og prøver

- Følge, at de forskellige hjælpemidler anvendes i alle elevens fag og eleven understøttes heri
- Følge elever med ordblindheds resultater ved folkeskolens prøver og med særligt fokus på, at de ordblinde elever opnår resultater, der sikrer dem mulighed for at begynde på en ungdomsuddannelse
- Følge forældretilfredsheden med ordblindeindsatsen gennem skole-hjem samarbejdet herunder fokus på opnåelse af den besluttede indsatsgaranti
- Sikre, at elever, der er gule i ordblindetesten, modtager øget vejledning og bistand fra skolernes læsevejledere

Administrationens vurdering

Det er administrationens vurdering, at ordblindeindsatsen forankres godt på Trællerupskolen. Dette begrundet i, at skolelederen gennem en periode har haft en særlig opgave med at være bindeled til skolernes faglige vejledere, og ikke mindst læsevejlederne vil fremadrettet være lokale nøglepersoner i arbejdet med ordblinde elever. Dette giver god sammenhæng med det allerede igangsatte arbejde med læsevejlederne.

Centerudvalget i Center for Børn & Læring er orienteret om forslaget på møde den 3. februar 2022. Forslaget er desuden drøftet i skoleledergruppen.

Økonomi og finansiering

Ordblindetilbuddet er beregnet til at koste 1.150.000 kr. pr. år, heraf 1.095.000 kr. til løn og 55.000 kr. til aktivitet (kørsel, IT, kompetenceudvikling mv.).

For 2022 er tilbuddet gældende fra den 1. maj 2022 og vil derfor koste 1.095.000/12*8 = 730.000 kr. + 55.000 kr. = 785.000 kr.

For 2023 og fremover er tilbuddet gældende for hele året og vil derfor koste 1.150.000 kr.

Tilbuddet er delvist finansieret af midler fra Budgetaftalen og midler fra besparelse på J-klasse på Bramsnæsvigskolen.

For 2022 er 650.000 kr. finansieret af midler fra budgetaftalen (5 mio. kr. ekstra til løft af folkeskolen), og de resterende 135.000 kr. er finansieret af besparelse på J-klasse på Bramsnæsvigskolen.

For 2023 er 460.000 kr. finansieret af midler fra budgetaftalen, og de resterende 690.000 kr. er finansieret af besparelse på J-klasse på Bramsnæsvigskolen, da denne besparelse først har helårseffekt fra 2023.

Sagens forløb

08-03-2022 Udvalget for Børn og Ungdom - 2022-2025
Beslutning ikke frigivet

Bilag

Bilag - Notat om ordblindeindsats i Lejre Kommune

LEJRE KOMMUNE

Dato: 10. februar 2022
J.nr.: 22-001330
Bilag til UBU – 8. marts 2022

Notat
Indsatser for ordblinde i Lejre Kommune

Nedenstående giver et bud på, hvordan Lejre Kommunes fremtidige ordblindeindsats sikrer en systematisk screening samt en indsatsgaranti for elever med diagnosticeret ordblindhed.

Notatet indeholder:

- Præmissen for ordblindeindsatsen i Lejre Kommune
- En beskrivelse af en ny organisering af ordblindeindsatsen
- Handleplan for indsatsgarantien
- Årshjul for ordblindeindsatsen

Præmis - Fra budgetaftalen er aftalepartierne enige om følgende:

"En målrettet indsats for at sikre at elever hjælpes tidligt og med de rette tilbud, herunder at der skal være en systematisk screening og tilbud om IT-rygsæk. Vi indfører derfor en "indsatsgaranti" over for elever med en diagnosticeret ordblindhed. Det betyder helt konkret at fra det tidspunkt, hvor en elev er testet ordblind, skal skolelederen sikre, at der inden for fire uger iværksættes en handleplan. Udvalget for Børn & Ungdom skal forelægges en nærmere plan for dette".

Ny organisering af ordblindeindsatsen, herunder ledelsestilknytningen og finansiering

Ansættelse af to medarbejdere der udelukkende har fokus på ordblindeindsatsen

Center for Børn og Læring (CBL) ønsker at ensarte og kvalificere indsatsen for ordblinde elever i grundskolen i Lejre Kommune. Dette kan opnås ved at indføre en ressourcelærerfunktion målrettet ordblinde elever, forældre til ordblinde elever samt lærere, der underviser ordblinde elever i Lejre Kommune på alle klassetrin fra 0.-9. klasse.

Ressourcelærerne skal arbejde på skolerne i tæt samarbejde med læsevejlederne

Ressourcelærerne skal ansættes på en af skolerne og har skolelederen som nærmeste leder. Hver ressourcelærer vil hver få tildelt 4 skoler, som de fordeler

deres arbejdstid på. Ressourcelærerne skal tilgodese alle ordblinde elever fra 4.-9. klasse samt være med til at undervise de elever i indskolingen, der viser tegn på ordblindhed. Dertil vil de have et tæt samarbejde med lærere og forældre.

Den tidlige og mere systematiske indsats, som ressourcelærerfunktionen muliggør, forventes at bevirke, at eleverne - i takt med at deres læse-, stave- og skrivefærdigheder udvikles - generelt opnår øget trivsel og livskvalitet med højere selvværd. Det forventes desuden, at eleverne oplever færre nederlag i alle sammenhænge, hvor skrive-, stave- og læsefærdigheder indgår.

Ledelsestilknytning
Ressourcelærerne får et tilhørssted og en fast arbejdsplads på en skole. Skoleledere n får det daglige ansvar for ledelse og styring af ressourcelærernes opgaver. Ledelse og styring vil selvfølgelig ske i tæt samarbejde med de øvrige skoleledere og CBL.

Udkast til finansiering af ressourcelærerne

Løn inkl. pension af ressourcelærere	1.095.000
Kørsel	10.000
Kompetenceudvikling	15.000
Administrativ, PC, telefon m.m.	30.000
I alt	**1.150.000 kr.**

Handleplan for indsatsgarantien

Lovgivning og status i Lejre
Lovgivningen vedr. støtte til ordblinde elever i grundskolen tilsiger, at *"Kommunerne har ansvar for at give alle elever et fyldestgørende undervisningstilbud. Hvis en elev viser tegn på ordblindhed, skal det afklares, om årsagen til elevens læsevanskeligheder er ordblindhed, så eleven kan få et relevant undervisningstilbud i almenundervisningen. Afklaring kan ske ved hjælp af Ordblindetesten."*[1]

Siden februar 2015 har Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling stillet en gratis national ordblindetest - "Ordblindetesten" - til rådighed. Ordblindetesten har siden været implementeret i Lejre Kommunes skoler. Lejre Kommune ønsker at give alle ordblinde mulighed for at udnytte deres fulde potentiale. Dette

[1] Jandorf m.fl.: Ordblindhed i Grundskolen -Et inspirationsmateriale, Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. 2016. S. 18.

kræver, at eleverne får tidlig hjælp til at afhjælpe deres læse-/skrivevanskeligheder samt grundig vejledning i at bruge LST (læse-skriveteknologi).

Indsatsens målgruppe er bl.a. elever i Lejre Kommunes folkeskoler med diagnosen ordblindhed. Eleverne har alle store læse- skrivevanskeligheder, som forhindrer dem i at deltage i undervisningen på niveau med de andre elever i klassen. Eleverne scorer generelt lavere karakterer ved test og prøver i folkeskolen, og har ofte sværere end deres jævnaldrende ved at gennemføre en ungdomsuddannelse uden hjælp fra IT-hjælpemidler, deres bagland eller uddannelsesinstitutionen.

Gennemsnitligt er der (på landsplan) i hver skoleklasse 1-2 elever som får diagnosen ordblindhed i løbet af deres skoletid. Målet er at diagnosticere alle disse i slutningen af 3. klasse. Dette gøres ved grundigt forarbejde, der allerede begynder med Ordblinderisikotesten i 0. klasse. Efterfulgt af ihærdigt fonologisk træning, arbejde med bogstavernes lyde samt skrive og læsetræning, både i skolen og hjemme. Der tages løbende yderlige tests som også ligger til grund for elevens træning.

Eleverne bliver tidligt i skoleforløbet introduceret til LST hjælpemidler og de indarbejdes for alle elever som en almindelig del af dagligdagen. De elever, der fortsætter med at have brug for disse hjælpemidler, bliver understøttet i disse og får kurser, som passer ind i deres årgang og årsplan. Som loven er nu, kan ordblinde bruge LST hjælpemidler til alle prøver og ikke ordblinde kan bruge LST til nogle af prøverne. Men de kan alle bruge LST i deres daglige undervisning.

Erfaringer med intensive indsatser for ordblinde elever
Nationale erfaringer viser, at ordblinde børns afkodningsvanskeligheder kan forebygges og reduceres væsentligt gennem en forstærket tidlig indsats. På skolerne er der løbende indsatser målrettet de ordblinde elever, men kan gøres bedre og mere ensartede.
Det er Lejre Kommunes mål, at ordblinde elever skal identificeres så tidligt som muligt. Ved mistanke om at eleven er ordblind, er der mulighed for at screene eleven yderligere. Diagnosen ordblindhed kan dog tidligst stilles i slutningen af 3. kl., da eleven først skal have haft rig mulighed for at lære at læse.

I Lejre Kommune foretager vi fremadrettet en sprogvurdering i foråret i 0. kl. Sprogvurderingstesten indeholder opgaver, der viser elevens forudsætninger for arbejdet med bogstav/lyddelen. Hvis eleven scorer lavt inden for denne del, kan man tage en individuel sprogvurdering, der mere specifikt kan give indsigt i elevens forudsætninger for arbejdet med sproget. Ressourcelærerne vejleder

børnehaveklasselederne i at tage og analysere denne test, samt er med til at tilrettelægge det fremadrettede arbejde (Vi vedlægger et årshjul for skolernes arbejde med ordblinde elever).
Erfaringer viser:

- At man via en systematisk og målrettet indsats tidligt i de ordblinde elevers skoleforløb kan øge andelen af ordblinde elever, som får en ungdomsuddannelse.
- At ordblinde elever, der udnytter vejledning, IT-støtte samt ekstra tid klarer sig på linje med ikke-ordblinde elever.

Når en elev på en af Lejre Kommunes folkeskoler testes ordblind træder følgende plan i kraft

1. Indenfor de første 14 dage indkaldes forældrene til et møde med ressourcelærerne

2. Inden for de første 8 uger afholdes 4 korte møder mellem eleven og ressourcelærerne.
   På møderne introduceres eleven i arbejdet med at lære de hjælpemidler som findes (LST – læse- skriveteknologi). Både så de kan bruge det i deres daglige undervisning, til diverse prøver i løbet af deres skoleforløb samt til afgangsprøverne. Dette gælder både stavehjælpeprogrammer, oplæsningsprogrammer og "tale til tekst".

3. Elevens lærere vil løbende blive holdt opdateret omkring brugen af LST samt elevens brug af disse

4. Inden for det første år deltager eleven i kurser med ressourcelærerne

5. Inden for det først år deltager eleven i netværk med andre elever med ordblindhed

6. Eleven vil løbende i resten af skolelivet blive fulgt af ressourcelærerne og deltage i workshops, kurser og vidensdeling

7. Eleven vil på 9. årgang blive tilbudt længere tid til termins- og afgangsprøver samt ekstra opmærksomhed op til prøverne.

   Ydermere har skolen lavet kurser for forældre og lærere i brugen af LST og hvordan de bedst muligt hjælper og understøtter det ordblinde barn.

Hvad betyder dette?

På langt sigt: Det forventes, at andelen af ordblinde elever, som afslutter grundskolen med karakterer, som kan give dem adgang til en ungdomsuddannelse, stiger. Det antages dermed at andelen af ordblinde unge fra

Lejre Kommune, som i alderen 18-25 år hverken er i gang med eller har afsluttet en ungdomsuddannelse reduceres.
Det forventes at kommunens udgifter til elevers ophold på ordblindeefterskoler vil mindskes med denne indsats. Lejre Kommune kan efter en visitationsansøgning i særlige tilfælde bevilge differencen mellem et almindeligt efterskoleophold og et ophold på en ordblindeefterskole.

Hvorfor vil vi gerne dette?
Fordi det både menneskeligt og økonomisk kan betale sig at investere i en tidligere og mere systematisk indsats for ordblinde elever. Indsatsen kan bidrage til at styrke elevernes selvtillid, trivsel og forudsætninger for at kunne gennemføre en ungdomsuddannelse. Dermed øges deres chancer for at blive selvforsørgende i voksenlivet.

Afsluttende bemærkninger
Lejre Kommune vil med dette tilbud sikre at elever, der diagnosticeres ordblinde og elever, der ender i "gul" kategori fremadrettet vil få hjælp og opmærksomhed i det tætte samarbejde der opstår mellem elevens lærer, læsevejlederne, ressourcelærerne og forældrene.

Udarbejdet af
Skoleleder Lars Hansson
Skoleleder Annemette Rosén
Skoleleder Charlotte Kiellberg
Skolekonsulent Dorte Meesenburg